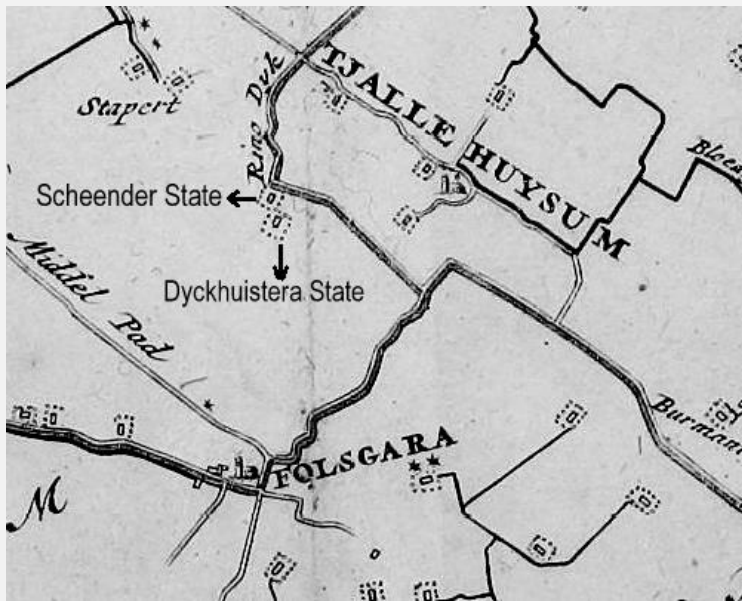

Dorpscanon van Folsgeare

Dyckhuistera State en Scheender State

© Kaart Schotanus 1718

Dyckhuistera State en Scheender State

In de Folsgaasterhem staan in de 15^e /16^e eeuw in het verlengde van de Ringdyk richting Folsgeare twee boerderijen, Scheender state en Dyckhuistera state. Scheender state wordt vóór 1700 afgebroken. De naam Scheender state gaat later over naar Dyckhuistera state, die dan dus Scheender state wordt genoemd.

In het boek "Binnendijken en Sliepdijken yn Fryslân" van Rienks en Walther wordt Scheender State genoemd. In een akte uit 1558 wordt Dyckhuistera State (zate) beschreven.

Schets uit het boek "Binnendijken en Sliepdijken" van Rienks en Walther

Dorpscanon van Folsgeare

Dyckhuistera State en Scheender State

De oude Middelseedyk liep vanaf Tirns rechtdoor langs Folsgeare richting Oosterburen. Tijdens een stormvloed eind 11e eeuw is er een dijkdoorbraak. De Grienedyk en de Brededyk worden om het gat heen aangelegd.

Op het dijkrestant worden later de twee eerder genoemde boerderijen gebouwd. De noordelijke boerderij heet Scheender state naar de slenk die in de Middelsee is ontstaan. De zuidelijke boerderij heet Dyckhuistera state omdat deze op de resten van de Middelseedyk is gebouwd.

Op de oude Middelseedyk zijn vanaf 1977 de woningen Ekersein 13, 15, 17, 19 en 21 gebouwd.

Scheender State

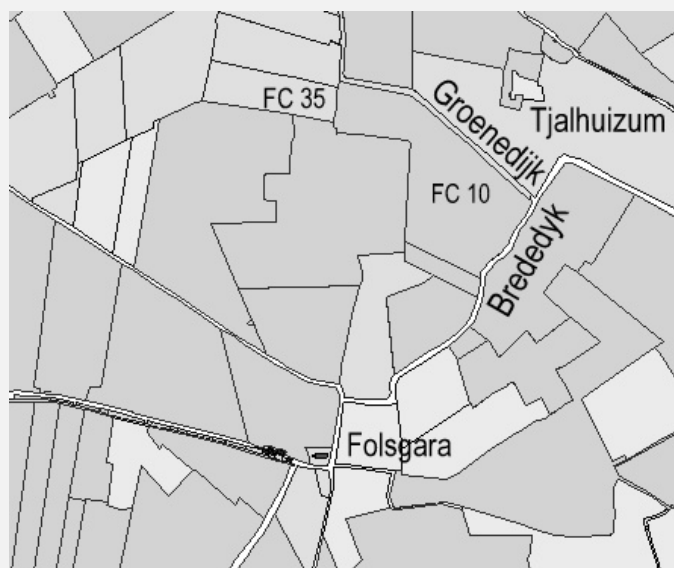
In 1640 is de heer Nauta eigenaar van Scheender State. Gerlse Douwes is gebruiker. In 1698 zijn de erven jonkheer Tjalling van Sixma en Bavius Nauta ieder voor de helft eigenaar. Claes en Dirck Jacobs zijn de gebruikers. Kort voor 1698 is Scheender State waarschijnlijk afgebroken.

Floeren nummer 35 wordt in 1700 als volgt beschreven:

Claes Willems c.s eigenaar van negen p/m lands genaamd het Dou' land lopende met de oostkant aan Nauta afgebroken huisstede wordende bij Jentie Heeres gebruikt bezwaard met vier floeren. Jhr Tjalling van Sixma ende Juffr Nauta eigenaars van een Zathe lands groot twee en dertig p/m wordende bij Jan Teedes gebruikt hebbende de grietman Tjaards van Aijlva erven ten zuiden Frans Staak ten westen de Groenedijk ten noorden en de Rijdweg naar Sneek ten oosten bezwaard met vijftien floeren (Rijdweg naar Sneek = Brededyk)

Het perceel waar de huisstede op stond is FC 10

kaartje kadaster 1832

Dorpscanon van Folsgeare

Dyckhuistera State en Scheender State

Dyckhuistera state

Weduwe Teed Gerloffs is in 1511 meijer (huur- of pachtboer) op Dyckhuistera state. Goffe Piers van Sjaerdema is de eigenaar, hij woont in Oppenhuizen. Goffe Piers is door vererving eigenaar geworden van de Sjaarda huizen die in Abbega, Folsgeare en Oppenhuizen hebben gestaan. Deze huizen of stinsen zijn vóór 1500 verwoest in de strijd tussen de Schieringers en de Vetkopers.

In het beneficiaal boek van 1543 staat dat de kerk van Folsgeare land ten noorden van het Middelpad bezit. Het land ernaast wordt als Goffe Piers z'n land aangeduid. Goffe Piers zijn zoon Hobbe Zyarda (Sjaarda), getrouwd met Fokel van Roorda, erft Dyckhuistera state in Folsgeare van zijn vader. De grafzerken van Hobbe en Fokel liggen onder de vloer van de kerk in Folsgeare. Daardoor weten we dat Hobbe op 27 november 1557 en Fokel op 8 juli 1558 is overleden.

In een akte uit 1558/1559 verantwoorden Ryoert en Hessel van Roorda (zonen van Hobbe en Fokel) zich over de nalatenschap van hun vader aan hun zuster Teth Zyarda. Ryoert en Hessel noemen zich dus Roorda en Teth houdt de naam Zyarda aan. Joucke Hiddes is op dat moment meijer van de Dyckhuistera state.

Abbe Jouckes, zoon van Joucke Hiddes, volgt zijn vader op als boer op deze boerderij. Hij is niet erg geliefd in Folsgeare door de vele processen die hij tegen iedereen voert. Abbe Jouckes is getrouwd met Gaets Cornelis.

Hun dochter Gaet trouwt met Ulbe Ulbes. Rond 1628 wonen ze op de Dyckhuistera boerderij. Eigenaar is dan Haring Sytsma. In 1640 wordt weduwe Haring Sytsma als eigenaresse genoemd met als meijer Pyter Claesen. De familie Claesen zal op Dyckhuistera state blijven boeren tot na 1700.

Op Dyckhuistera State wisselen eigenaren en gebruikers elkaar daarna af. Pieter Botes Nijdam heeft op 12 mei 1817 net de huur voor vijf jaar verlengd, als hij in augustus 1817 na een korte ziekte overlijdt op Dyckhuistera state.

De tweede vrouw van Pieter Botes, Lysbeth Wibbes Jonkman, gaat met twee minderjarige kinderen uit Pieter Botes zijn eerste huwelijk met Pietje Jelles, door met het bedrijf tot 29 april 1822. Dan wordt er boelgoed gehouden.

De naam Dyckhuistera state verdwijnt en de boerderij wordt nu naar de afgebroken Scheender state genoemd

Dorpscanon van Folsgeare

Dyckhuistera State en Scheender State

Sipke Gabes Kooistra trouwt in 1817 met Rinske Symens Algera. Hij is dan boer in Loënga op de boerderij van zijn vader, die in december 1815 is overleden. Zijn broer Wytze is nog te jong om het bedrijf over te nemen. In 1822 is Wytze oud genoeg en neemt het bedrijf, samen met zijn moeder, over van Sipke.

Op 12 mei 1822 worden Sipke Gabes Kooistra en Rinske Symens Algera meijer op de boerderij Scheender State, waarvan Martinus Gerbrandus Pettinga uit Harlingen dan eigenaar is. Na het overlijden van Rinske Symens hertrouwt Sipke Gabes in 1831 met Yke Ruurds Abma.

Scheender state wordt omgeven door een brede gracht. Op het terrein stond waarschijnlijk eerder een oude Friese ‘langhuis’ boerderij. Door schaalvergroting van het bedrijf is de schuur steeds groter geworden. Er wordt naar een oplossing gezocht om het woongedeelte een andere plek te geven. Het type kop-hals-romp past niet binnen de gracht, dus wordt er een stelp gebouwd met een woning en een extra woongedeelte er dwars op. Zo ontstond een type dat “winkelhaakboerderij” wordt genoemd.

De boerderij is oud. Sipke Gabes vraagt na zijn huwelijk met Yke Abma aan eigenaar Martinus Gerbrandus Pettinga of deze het gebouw wil opknappen. Na een grote verbouwing in 1832 staat er weer een mooie boerderij, nog steeds met een brede gracht er om heen.

De toegang naar het erf bestaat uit houten planken met palen. Aan de oostzijde ligt buiten de gracht de mestvaalt. Er ligt een houten bruggetje over de gracht voor het uitkruien van de mest. Aan de zuidzijde ligt nog een bruggetje op palen tussen de melkplaats van de boerderij en de molen. De boerderij heeft een dwarshuis met een grote kelder en twee ruime woonkamers. Eén daarvan heeft een schoorsteen met een staand ijzer en een liggende plaat. Achter het voorhuis in de stelp is de karnruimte. Sipke Gabes laat zelf hier een kaasketel tegenaan plaatsen met een gemetselde kachel. In de veestal, waar ruimte is voor 38 runderen en 2 paarden, is aan het eind ruimte voor een zomerwoning. De losse vloer van deze woning wordt in de winter op de zolder opgeslagen. Aan de westzijde van de boerderij is de spoelplaats met ernaast een afdak en melkkoeling in de gracht. Het gerenoveerde vuurhok staat ook aan de westzijde, vlakbij de spoelplaats.

Dorpscanon van Folsgeare

Dyckhuistera State en Scheender State

Buiten de gracht, op een stukje weiland oostelijk van de boerderij genaamd de Pôlle, is een nieuwe schuur gebouwd, het 'Lytshûs'. Hier is plaats voor 14 runderen en een paard. Rond het varkenshok heeft Sipke zelf een nieuw hek laten zetten. Er komen nieuwe zeilen op de spinnenkopmolen, die ten zuiden van de melkplaats staat.

Als eigenaar Martinus Pettinga in 1847 overlijdt, erven zijn kinderen de boerderij met 38 bunder land. In 1858 besluiten ze om de boerderij in de verkoop te doen. Sipke Gabes heeft in 1850 de boerderij op Suderburen gekocht voor zijn dochter Rinske. Hij koopt nu ook Scheender State.

Rond 1864 laat Sipke Gabes een klein boerderijtje bouwen bij het dorp Folsgeare. (Easthimmerwei 1). Hij gaat daar zelf ook wonen.

Simon Sipkes Kooistra komt dan samen met Sytske Postma en Trijntje van Wijngaarden, Sytske haar dochter uit haar vorige huwelijk, op Scheender State. Het paar is niet erg tevreden over het woongedeelte. Simon en Sytske laten in 1867 de boel slopen. Ze laten er een nieuwe dwarswoning met een grote kelder neerzetten.

Resultaat na de verbouwing van 1867.

foto: Archief Kooistra

Na het overlijden van Sipke Gabes Kooistra gaan Simon Sipkes en Sytske Postma op de boerderij van Sipke zijn vader (Easthimmerwei 1) wonen.

Dorpscanon van Folsgeare

Dyckhuistera State en Scheender State

De zoon van Simon en Sytske, Sipke Simons, is inmiddels getrouwd met Trijntje van Wijngaarden. Ze wonen na hun huwelijk in Hidaard.

Sipke en Trijntje komen nu naar Scheender state om het roer over te nemen.

foto uit Fries landbouwblad

De Kooistra's pleats ûnder Folsgeare

Op de schuur staat het jaartal 1904. Waarschijnlijk heeft Sipke Simons dat jaar een grote verbouwing aan de schuur gedaan.

foto Wytse Heida

In 1907 laat Sipke Simons een arbeidershuis bij de boerderij bouwen.

Sipke Simons en Trijntje van Wijngaarden besluiten het in 1911 rustiger aan te gaan doen en laten een nieuwe boerderij op It Werp aan de Brededyk (Skeender)

Dorpscanon van Folsgeare

Dyckhuistera State en Scheender State

---

bouwen. Sipke en Trijntje maken plaats voor hun zoon Sije Sipkes Kooistra die met Antje Gerbrandy is getrouwd.

Sije en Antje komen nu op Scheender state.

Na Sije Sipkes komen Sipke Simons Kooistra en Tjiskje Twijnstra op Scheender State. Sipke en Tjiskje zijn niet tevreden met het woonhuis. Bovendien wordt de melkkelder niet meer gebruikt. Ze vragen aannemer Jelle Wiersma uit Folsgeare om een nieuwbouwplan te maken. Het voorhuis in de stelp kan weg en moet garage/werkplaats en opslagruimte worden. Jelle Wiersma gaat aan de slag. Er komt een geheel nieuw en modern dwarshuis aan de boerderij.

Scheender State na de
nieuwbouw in 1962.

foto archief Kooistra

Het arbeidershuis 'met de voeten' in het water in november 1966. Twee jaar later wordt het gesloopt.

foto archief Kooistra

Dorpscanon van Folsgeare

Dyckhuistera State en Scheender State

Scheender State en Dyckhuistera State zijn altijd verbonden geweest met Folsgeare d.m.v. een voetpad vanaf het dorp langs de boerderijen naar de Ringdyk. De aanleg van Rijksweg 43 zorgt voor een scheiding tussen de boerderijen en het dorp. Dit wordt in 1972 definitief bij de aanleg van de A7.

De Kooistra's van Scheender State hebben hun sporen nagelaten in het dorp. Ze hebben vele bestuurlijke functies op zich genomen en hebben binnen honderd jaar drie boerderijen bij het dorp laten bouwen.

Simon Sipkes Kooistra en zijn vrouw Inge zijn nu boer en boerin op Scheender state. Het bedrijf is uitgebreid met een ligboxstal naast de boerderij. Van de gracht, die eens om de hele boerderij heen liep, is nog maar een klein stukje over gebleven. De molen en het arbeidershuis zijn verdwenen. Het land is geëgaliseerd voor een moderne bedrijfsvoering.

Wat rest zijn de contouren in het land van de voormalige Grienedyk en de oude Middelseedyk.

Bij de invoering van de postcodes in 1978 wordt van hogerhand besloten dat de boerderij voortaan onder Tjalhuizum valt. Er komt een einde aan een eeuwenlange band met het dorp Folsgeare.

Op 12 mei 2022 is in Tjalhuizum (en dus niet in Folsgeare) feest gevierd vanwege tweehonderd jaar Kooistra's op Scheender State.

anno 2023

foto Wytske
Heida

Dorpscanon van Folsgeare

Dyckhuistera State en Scheender State

Colofon

Tekst: Atse Bruin

Bewerking: Wytske Heida

Foto's: archief Kooistra, Fries Landbouwblad, Wytske Heida

Kaartje: Schotanus, Kadaster, boek "Binnendijken en Slieperdijken" van Rienks en Walther

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkenen. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.